

Recenzii/Book Reviews

Kenneth Pollack, *Unthinkable: Iran, the Bomb and American strategy*, New York, Simon & Schuster, 2013

Corina Stan

Zona Golfului Persic a reprezentat mereu un interes major pentru Kenneth Pollack, autorul cărții *Unthinkable: Iran, the Bomb and American strategy*, care și-a început cariera prin a examina problemele de securitate ale Iranului, ca analist al CIA.

Lucrarea menționată anterior prezintă o previziune, cât se poate de reală, în care, în viitorul apropiat, Iranul ar putea crea o armă nucleară, fapt care ar determina și mai multă instabilitate în mediul internațional. De asemenea, ar reprezenta o amenințare severă pentru oricine i-ar deveni inamic sau chiar, o declarație de război. De ce s-ar produce o înarmare, dacă nu ar exista amenințări? Împotriva cui ar fi îndreptat acest plan? Care sunt șansele ca această inițiativă a Iranului să nu devină realitate și de ce tocmai Iranul este noul pericol pe plan global?

Pornind de la câteva din aceste întrebări retorice, Pollack își construiește teza pentru susținerea ideii că s-ar putea produce Inimaginabilul: o bombă nucleară creată de iranieni, iar Statele Unite ar avea un rol foarte important în prevenirea acestui eveniment, jucând rolul unui balancer pe scena mondială, asigurând astfel protecția atât a Statelor Unite, cât și a aliaților săi.

Ceea ce face autorul în cadrul acestui volum, este să creeze o adevărată pledoarie pentru intervenția SUA în diminuarea ambițiilor nucleare ale iranienilor, numai astfel fiind posibilă stoparea acestei inițiative. De asemenea, Pollack consideră că există, în acest moment, două opțiuni viabile pentru realizarea scopului propus: îndiguirea sau războiul împotriva Iranului, un război preventiv. Citind acest lucru, am făcut analogia cu situația atât de asemănătoare din Irak, când s-a pornit un război, bazat pe supoziții, pe ideea că statul irakian a folosit bombe împotriva propriului popor.

Bineînțeles, autorul susține faptul că cea mai potrivită idee este ca SUA să revină la vechea tactică îndiguirii (Containment), argumentând că războiul ar putea agrava o posibilă situație de criză.

Dilema pe care ne-o propune această carte, și la care „ne obligă” să reflectăm, este dacă ar fi mai potrivit să trăim cu bomba sau să bombardăm deținătorul acesteia?

Analistul susține cu certitudine că iranienii nu vor renunța la programul lor privind crearea bombelor atomice.

Este facil de observat faptul că, în argumentarea sa, Pollack se folosește de conceptul Responsabilității de a proteja (R2P). Prin intermediul acestui argument, practic se realizează o justificare, legitimizare a unei posibile intervenții din partea SUA. Primul pas pe care îl presupune R2P este prevenirea incidentelor și astfel, evitarea unor situații care cel mai adesea, pot scăpa de sub control.

Totodată, acesta susține faptul că Statele Unite ale Americii nu ar trebui să rămână un simplu martor pasiv în ceea ce privește capabilitatea Iranului de a se înarma, din punct de vedere al bombelor atomice. Tautologia: „*o înțelegere, o afacere nereușită ar fi mai rea, mai neprofitabilă decât nicio înțelegere*” îi provoacă dezgust autorului, considerând că ar trebui utilizate toate mijloacele de a ajunge la o înțelegere cu iranienii, pentru a asigura securitatea la nivel mondial, chiar dacă această negociere nu ar duce la rezultatele dorite de americani. Mai concis, orice încercare de a ajunge la un acord, prin orice cale, fie ea diplomatică sau nu, ar fi mult mai convenabilă decât ignorarea subiectului până când situația ar putea să scape de sub control, la un moment dat.

Una din cele mai bune lecții învățate de America este că trebuie să folosească forța, respectiv, să recurgă la război, numai atunci când nu mai există altă șansă. Trebuie ținut cont de impredictibilitatea războiului, care poate genera efecte din ce în ce mai neîntâlnite, și, în mod cert, inimaginabile la începutul acțiunii. Războaie care la început păreau „ușoare”, s-au dovenit a întrece orice așteptare, precum războaiele din Irak, Afganistan.

Trebuie atacat programul nuclear al Irakului, dar recunoaște incapacitatea chiar a CIA-lui de a nu descoperi toate „secretele” programului, fiind de fapt, o lacună în nivelul de informații la care serviciile secrete au acces. Același lucru s-a întâmplat și cu Irak-ul, iar acesta și-a demonstrat capacitatea de a își reconstrui strategiile de securitate, ale propriului program nuclear, în funcție de amenințări. Statele chiar au capacitatea de a deveni niște Phoenix, atunci când interesele lor sunt puse în discuție, la nivel internațional.

O altă problemă pe care o pune Pollack, este aceea că, într-adevăr, iranienii au capacitatea de răspuns, au capacitatea de reacție. Așadar, în cazul în care Statele Unite se hotărăsc să atace statul iranian, acesta, în mod cert, va crea o contraofensivă. Situația nu este nici pe departe una win-win, în care ambii actori să

cedeze, să facă anumite compromisuri, dar să se ajungă la o înțelegere dezirabilă, ci dimpotrivă.

În primul capitol al cărții, „Realitate și Hiperbolă”, Pollack face o analiză a Programului Nuclear Iranian, lansând ipoteze despre capacitatea acestuia de reușită, dar și despre amenințarea pe care o reprezintă Iranul, la nivel mondial, din moment ce planurile acestui stat, se presupune, că sunt acelea de a deveni o forță nucleară pe plan global.

Așadar, interesantă este modalitatea prin care ar trebui să privim lucrurile și să înțelegem că ceea ce se întâmplă în interiorul unei țări, nu reprezintă doar o decizie care afectează în mod strict locuitorii acelei zone, ci, din contră, poate afecta o mare parte din populația acestei lumi. Procesul de globalizare creează o interconectivitate mult mai accentuată a actorilor politici, dar și a cauzelor care succed dintr-un anumit fenomen.

Cel de-al doilea capitol are ca punct central prevenirea situației, mai exact, acțiunea Statelor Unite de a nu permite Iranului să își dezvolte atât de mult Programul Nuclear și, implicit, să nu devină o forță nucleară la nivel global.

Motivele SUA pentru care ar dori realizarea acestei preveniri se presupun a fi, în principal, siguranța la nivel mondial, efectele catastrofale pe care le-ar putea crea aceste inițiative, dar și o oarecare teamă de concurență în acest domeniu.

În capitolul trei este prezentată strategia de Containment a SUA, pe care ar trebui să o adopte în cazul iranian, problemele pe care le-ar întâmpina, avantajele și dezavantajele unei asemenea decizii.

Citind această carte, am putut observa faptul că afirmațiile pe care le face Pollack cu privire la intențiile Iranului de a crea o armă nucleară, nu au surse primare, credibile suficiente, ci, mai mult, supoziții, care pot rămâne doar la acest stadiu. Cu toate că autorul a avut acces la date secrete, necunoscute și inaccesibile altor cercetători sau analiști în domeniu, precum date obținute de CIA, acestea nu apar. Oare pentru că, într-adevăr nu există?!

Totodată, conștient de lipsa unui argument foarte puternic care să îi susțină teza, acesta, în introducere, accentuează ideea că „*Modalitatea prin care alegem să umplem lacunele din cunoașterea noastră este adesea, mai importantă decât însăși cunoașterea, pe care o deținem*”. Încrederea în propriul studiu, pare însă debordantă, Pollack considerând că lucrarea sa va fi îndeajuns pentru a crea un argument viabil.

Argumentul principal al lui Pollack pentru o neintervenție militară în cazul Iranului, se bazează în principal pe costurile mult prea ridicate pe care le-ar presupune o asemenea acțiune. Totodată, autorul recomandă stabilirea unei linii roșii pentru a determina Iranul, care are o presupusă strategie pentru dezvoltarea

unor arme nucleare, să nu amenințe Statele Unite sau aliații săi. Acesta sugerează că utilizarea unei diplomații coercitive, care să conțină sancțiuni economice, izolare diplomatică sau război ideologic, toate acestea vor contribui la modificarea comportamentului iranian privind armamentul nuclear.

Trebuie observată toată această pledoarie pe care o face Pollack în cartea sa, și ca pe o susținere a globalizării, a faptului că oamenii, dar și statele, la un nivel mai general, nu trăiesc în izolare, în globuri de cristal, unde orice decizie pe care o iau are efect doar asupra inițiatorului. Orice faptă, precum simpla decizie de a contrui o bombă atomică are impact la nivel global, poate provoca numeroase victime, pagube materiale, nu doar pe teritoriul acelei țări.

Așa se explică și faptul că Statele Unite își atribuie rolul de provider de securitate, nepermițând anumitor state să își dezvolte orgolii, ambiții personale sau dorința de supremație, prin construirea unor pericole mobile, precum armamentul chimic, nuclear, atomic. De asemenea, se aplică metoda „carrot-and-stick” pentru a ține sub control acțiunile unor actori internaționali, tot din dorința de a crea un mediu cât mai stabil posibil.

Nu se poate invoca, în acest caz, conceptul de suveranitate absolută, atribuit prin Pacea Westfalică, deoarece statele nu acționează singure pe scena internațională, iar interconectivitatea din ce în ce mai crescândă a acestora creează atât un plus de securitate, dar și de insecuritate.

Globalizarea creează, la rândul său, o micșorare a spațiilor și a timpului și astfel, prin intermediul mediei sau chiar al cărților, în cazul de față, oamenii se simt mult mai afectați, chiar de ceea ce se întâmplă la mii de kilometri depărtare.

Consider că lucrarea *Unthinkable: Iran, the Bomb and American strategy* aduce în atenția cititorului pericolul pe care îl reprezintă o decizie care este luată, aparent, la nivel intern, dar care, poate afecta o mare parte comunitatea internațională. Globalizarea are un loc predominant în acest caz, iar interconectivitatea statelor, a persoanelor, are rolul de a depăși anumite bariere, care păreau de netrecut până nu demult, și de a crea un mediu mult mai stabil, în fața diverselor amenințări.